

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Gemeente Zaanstad

Accountantsverslag 2020

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
3 juni 2021

 Introductie Kernboodschappen Conclusie Impact van Covid-19 Speerpunten Ontwikkelingen 2020 Jaarverslag Jaarrekening Vooruitblik 2021 Samenwerking Bijlagen

Aanbiedingsbrief

Gemeente Zaanstad
T.a.v. de raad en het college van burgemeester en wethouders
Postbus 2000
1500 GA ZAANDAM

3 juni 2021

Referentie: F75MQMVSEE35-356235280-64

Geachte leden van de raad en het college,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze controle op de jaarrekening 2020 van de gemeente Zaanstad. We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan van 17 november 2020.

Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle. Deze bevindingen zijn openlijk en constructief besproken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder financiën.

We hebben de inhoud van dit verslag besproken tijdens de vergadering van de auditcommissie op 11 mei 2021 en tijdens de vergadering van het Zaanstad Beraad op 20 mei 2021.

Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. M.J.A. Koedijk RA RE
partner

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onze kernboodschappen (1/3)

Een goedkeurende controleverklaring

Wij hebben onze accountantscontrole van de jaarrekening 2020 van de gemeente Zaanstad afgerond. We verstrekken een [goedkeurende controleverklaring](#) op het aspect getrouwheid en financiële rechtmatigheid. Daarnaast geldt dat we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving hebben geconstateerd.

Impact van Covid-19 op de jaarstukken 2020

Aan het begin van 2020 hadden nog weinigen gehoord van het nieuwe coronavirus ([Covid-19](#)). In een paar maanden tijd leidde het tot een wereldwijde pandemie. Het coronavirus heeft een onvoorstelbare impact op het openbare leven en op het persoonlijke leven van velen. Van economie tot veiligheid en van cultuur tot het welzijn van inwoners zelf.

Voor specifiek inzicht en monitoring van de impact van de coronacrisis heeft het college diverse rapportages met de raad gedeeld en is in de jaarrekening een aparte paragraaf opgenomen. Deze paragraaf geeft de (financiële) gevolgen van de crisis overzichtelijk weer. Bij alle programma's is de impact van corona ook terug te vinden.

Covid-19 heeft niet geleid tot onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid. We concluderen dat de gemeente Zaanstad tijdig de juiste acties heeft ingezet om fouten en onzekerheden te voorkomen. We hebben in dat kader dan ook geen onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid geconstateerd boven onze rapporteringstolerantie van €200.000.

De financiële positie van Zaanstad vraagt om zorgvuldige besluitvorming

Het weerstandsvermogen van de gemeente Zaanstad is eind 2020 'voldoende' terwijl 'ruim voldoende' gewenst is conform de nota weerstandsvermogen. Bij de voorjaarsnota zal besluitvorming plaatsvinden of aanvulling van het vermogen zal plaatsvinden. Een lager weerstandsvermogen maakt de weerbaarheid van de gemeente Zaanstad kwetsbaarder. De bijbehoren kengetallen zijn daarentegen licht verbeterd. De financiële wendbaarheid van de gemeente Zaanstad is niet ruim met een hoge schuldquote en inzet van de belastingcapaciteit. Gezien de [financiële positie](#) van de gemeente Zaanstad is het daarom raadzaam om bij besluitvorming over significante investeringen de impact op de kengetallen, de risico's voor de gemeentelijke financiën, de maatregelen en dekking van de lasten zorgvuldig mee te wegen.

Met het oog op de toekomst zijn er onzekerheden vanwege verdere impact van de coronacrisis. Het college houdt rekening met lagere compensatie vanuit het Rijk. De meer ontvangen compensatie dan in 2020 aan lasten is verantwoord van €5,7 miljoen, is voorzichtigheidshalve gedoteerd aan de coronareserve om toekomstige niet-gecompenseerde coronalasten te kunnen dekken.

Onze kernboodschappen (2/3)

Onzekerheden in het sociaal domein door niet ontvangen productieverantwoordingen zijn gedaald

De gemeente Zaanstad steunt op de productieverantwoordingen van zorgleveranciers om vast te stellen dat de zorg daadwerkelijk geleverd is (prestatielevering). De totale onzekerheid betreft dit jaar €7,4 miljoen (2019: €10,4 miljoen). De omvang van de tijdig ontvangen productieverklaringen met een goedkeurende controleverklaring van de externe accountant is gestegen, hierdoor daalt de totale onzekerheid.

In de productieverantwoordingen is ook de in verband met Covid-19 door de gemeente goedgekeurde alternatieve zorgverlening opgenomen. Voor meerkosten en continuïteitsbijdragen zijn afzonderlijke afspraken gemaakt. De meerkosten voor Jeugd is in totaal €143.000 en voor Wmo €100.000. De afgesproken omzetgarantie voor Jeugd is in totaal op €259.000 uitgekomen (en Wmo: €11.000).

Prestatielevering PGB niet vastgesteld

Voor alle cliënten die een PGB ontvangen verstrekt de gemeente beschikkingen aan de cliënt. De Sociale Verzekeringsbank ('SVB') verzorgt het administratieproces en legt daarover verantwoording af, maar controleert niet of de prestatie is geleverd voor gedeclareerde zorgkosten. Initieel was het plan om op dit aspect voor 2020 aanvullende werkzaamheden te verrichten, maar als gevolg van Covid-19 heeft dat geen doorgang kunnen vinden. Voor 2020 geldt wederom dat de totale last uit hoofde van PGB's als 'onzeker' wordt aangemerkt. Doordat de PGB's zijn gestegen (van €4,3 miljoen naar €4,8 miljoen) is ook de onzekerheid gestegen. We hebben begrepen dat voor 2021 de aanvullende werkzaamheden voor het vaststellen van de prestatielevering wel zullen worden verricht.

Ombuiging ingezet tegen tekorten op het sociaal domein

Het sociaal domein kent een stevige opgave. Sinds 2015 is er sprake van een stijging van het aantal inwoners dat gebruikmaakt van maatwerkvoorzieningen (Jeugd en Wmo). Bij de jeugdzorg is in 2020 zowel een stijging van de instroom als een daling van de uitstroom te zien. De zorgzwaarte neemt daarbij toe. De ombuigingen richten zich veelal op de instroom, maar dit is nog niet zichtbaar in het financiële resultaat. Bovendien is door verschillen redenen sprake van een toename van het budget per kind bij de PGB's.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de rekenkamer in 2020, zijn diverse maatregelen getroffen. In het Zaans Beraad van 7 oktober 2020 is afgesproken dat het college per kwartaal een voortgangsrapportage jeugd opstelt en met de raad bespreekt. In januari 2021 is de eerste rapportage verschenen.

Ondanks Covid-19 een goed jaar voor de grondexploitaties

De prognose van de resultaten van de grondexploitaties zijn verbeterd van €3,7 miljoen naar €6,0 miljoen. Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door de grondexploitatie Oostzijderveld. Deze positieve ontwikkeling is gerealiseerd door een afrekenbeding dat is overeengekomen met de bouwontwikkelaar. Hierbij is afgesproken dat Zaanstad een deel van de opbrengst krijgt van de grondverkoop indien de grondprijs hoger uitkomt dan de afgesproken vrij-op-naamprijs.

De voorziening voor negatieve grondexploitaties is gestegen naar €0,8 miljoen (2019: €0,7 miljoen) en heeft voornamelijk betrekking op de exploitatie Inverdan. Op de grondexploitatie Hoogtij is een winst genomen van €0,4 miljoen die is toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties (ARG). Deze reserve is per jaareinde €0,6 miljoen hoger dan het vastgestelde maximum. Bij de voorjaarsnota wordt voorgesteld om dit bedrag in de algemene reserve te storten.

Onze kernboodschappen (3/3)

In 2021 zijn er twee nieuwe grondexploitaties vastgesteld (Centrumgebied Westerkoog en Gasfabriekterrein Krommenie). Beide grondexploitaties zijn meegenomen in de prognose, maar (terecht) nog niet in de balans. Voor één van de grondexploitaties wordt een verlies verwacht.

De interne beheersing is van voldoende niveau

In onze rapportage interim-bevindingen hebben wij ons beeld gegeven op de interne beheersing van uw gemeente. Onze conclusie was dat de [interne beheersing](#) van voldoende niveau is. De resterende bevindingen zijn onderhanden en daarvan resteerde er één met prioriteit 'hoog'.

De processen van de gemeente Zaanstad zijn decentraal ingericht. De interne beheersing is ook in de eerste lijn neergelegd. In combinatie met de actieve tweede lijn is dit een sterk concept, omdat zo fouten in de eerste lijn worden gedetecteerd en daarmee worden voorkomen.

Wij hebben echter gemerkt dat de aanlevering van de specifieke controledocumentatie (balansdossier) niet altijd in lijn met onze verwachting is geweest (bijvoorbeeld bij aanbestedingen, SiSa, Sociale Zaken), ondanks dat we daar samen extra in hadden geïnvesteerd.

Dit heeft ertoe geleid dat het jaarrekeningproces moeizamer is verlopen. Door de decentrale inrichting is extra aandacht voor dit aspect nodig (zoals het belang, de achtergrond, kennis over het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten ('BBV') en de controleaspecten). Wij hebben afgesproken om volgend controlejaar een gezamenlijke kennissessie voor de relevante contactpersonen in de eerste en tweede lijn te organiseren. Ook adviseren we de regierol op de decentrale aanlevering te versterken.

Voor volgend jaar zal een wissel plaatsvinden in de positie van coördinator van het jaarrekeningproces. Wij willen het belang van een goede overdracht benadrukken. De nieuwe coördinator heeft overigens de laatste weken al meegedraaid.

Er wordt hard gewerkt aan de rechtmatigheidsverantwoording

Het college moet over 2021 een [rechtmatigheidsverantwoording](#) afgeven, als onderdeel van de jaarstukken. In onze eerdere rapportage hebben wij u geadviseerd hier alvast op voor te sorteren, omdat dit aandacht en eventuele wijzigingen vereist van uw organisatie.

In onze rapportage interim-bevindingen constateerden we dat er in 2020 hard is gewerkt aan de verbetering van de processen en rapporteerden we twee aandachtspunten, namelijk het versterken van de regierol van de derde lijn en het opzetten van een periodieke rapportering.

De afgelopen maanden zijn de interne kwaliteitscontroles en rapporteringslijnen uitgewerkt en bestaat het voornemen om elk kwartaal te rapporteren aan de directie. De wijze van rapporteren aan de raad en het college wordt door de organisatie nog uitgewerkt. Met de diverse procesverantwoordelijken zijn werk- en procesafspraken gemaakt voor wat betreft communicatie en rapportage zodat centraal inzicht in onrechtmatigheden ontstaat.

In mei 2021 zal de eerste rapportage worden uitgebracht. Vanuit het principe van een lerende organisatie zal na elk kwartaal zowel het proces als de inhoud worden geëvalueerd om zo gedurende 2021 tot voldragen communicatie, kwaliteitsprocessen en rapportages te komen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording.

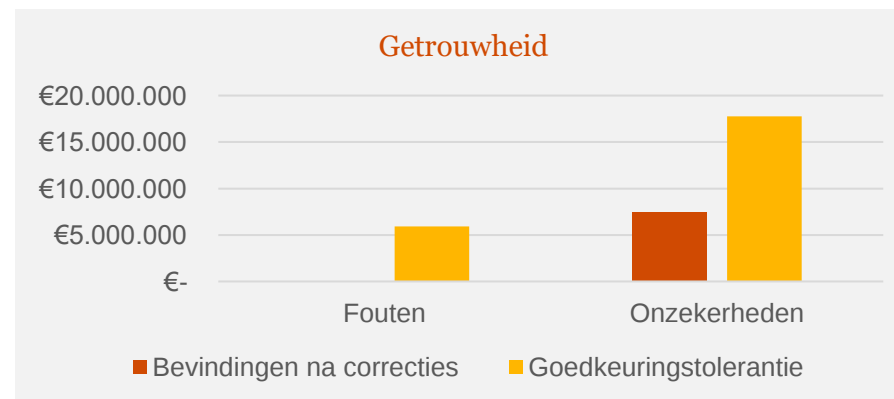
Onze conclusie

Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Wij hebben onze accountantscontrole van de jaarrekening 2020 van de gemeente Zaanstad afgerond. We verstrekken een goedkeurende controleverklaring op het aspect getrouwheid en financiële rechtmatigheid.

Alle geconstateerde controleverschillen (getrouwheid) zijn gecorrigeerd

In totaliteit zijn €1,8 miljoen (voordelig) aan controleverschillen geconstateerd in relatie tot getrouwheid. De verschillen zijn door de eigen interne controle vastgesteld en zijn allemaal gecorrigeerd. De grootste correctie betreft de jeugdzorg van €2,0 miljoen voordelig, naar aanleiding van de aansluiting met de productieverantwoordingen. Dit jaar zijn er geen rechtmatigheidsfouten geconstateerd (2019: €0,8 miljoen).

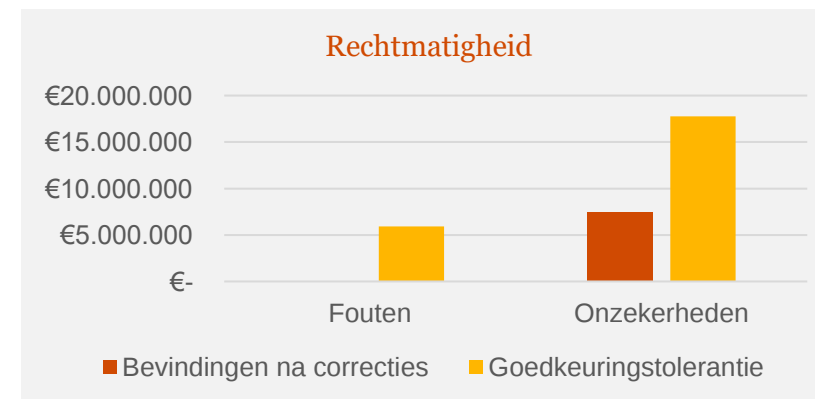

Er zijn alleen onzekerheden inzake het sociale domein en geen ongecorrigeerde getrouwheidsbevindingen of rechtmatigheidsfouten

Het totaal van de onzekerheden komt in 2020 uit op €7,4 miljoen (2019: €10,4 miljoen) en betreft onzekerheden omtrent de prestatielevering in het sociale domein. Het overzicht van fouten en onzekerheden inzake getrouwheid en rechtmatigheid wordt [hier](#) getoond.

Overige informatie in uw jaarverslag is consistent met uw jaarrekening

Als accountants zijn wij ervoor verantwoordelijk dat wij in onze controleverklaring verslag uitbrengen over de overige informatie die in het jaarverslag is opgenomen. Overige informatie omvat uw bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen. Wij hebben geen materiële inconsistenties, materiële onjuistheden en/of omissies opgemerkt in de informatie die op grond van het BBV moet worden verstrekt.

Introductie

Kernboodschappen

☆ Conclusie

Impact van Covid-19

Speerpunten

Ontwikkelingen 2020

Jaarverslag

Jaarrekening

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

Overzicht van ongecorrigeerde fouten en onzekerheden inzake getrouwheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffende de geconstateerde fouten en onzekerheden boven de gestelde rapporteringstolerantie van €200.000. Het college heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met de beoordeling van het college en concluderen dat het bedrag aan afwijkingen in relatie tot getrouwheid, niet materieel is.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten	Onzekerheden
1	Sociaal domein: prestatielevering Wmo (zorg in natura)	Sociaal domein	€0	€1.084.000
2	Sociaal domein: prestatielevering Jeugd (zorg in natura)	Sociaal domein	€0	€1.572.000
3	Sociaal domein: prestatielevering PGB's	Sociaal domein	€0	€4.769.000
Totaal			€0	€7.425.000

Introductie

Kernboodschappen

☆ Conclusie

Impact van Covid-19

Speerpunten

Ontwikkelingen 2020

Jaarverslag

Jaarrekening

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

Overzicht van ongecorrigeerde fouten en onzekerheden inzake rechtmatigheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffende de geconstateerde fouten en onzekerheden boven de gestelde rapporteringstolerantie van €200.000. Het college heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met de beoordeling van het college en concluderen dat het bedrag aan afwijkingen in relatie tot rechtmatigheid, niet materieel is.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten	Onzekerheden
1	Een ongecorrigeerde correctie voor ' <u>getrouwheid</u> ' is ook een bevinding voor rechtmatigheid	Sociaal domein	€0	€7.425.000
Totaal			€0	€7.425.000

 Introductie Kernboodschappen Conclusie Impact van Covid-19 Spierpunten Ontwikkelingen 2020 Jaarverslag Jaarrekening Vooruitblik 2021 Samenwerking Bijlagen

De (financiële) impact van Covid-19 op de gemeente Zaanstad

Aan het begin van 2020 hadden nog weinigen gehoord van het nieuwe coronavirus (Covid-19). In een paar maanden tijd leidde het tot een wereldwijde pandemie. Het coronavirus heeft een onvoorstelbare impact op het openbare leven en op het persoonlijke leven van velen. Van economie tot veiligheid en van cultuur tot het welzijn van inwoners zelf. Dat het nog niet voorbij is, ondervonden we recentelijk.

De Zaanse Coronamonitor brengt trends en ontwikkelingen als gevolg van corona in beeld. In deze monitor zijn de meest relevante en beschikbare gegevens samengevat. Tot op heden is de raad via drie rapportages geïnformeerd over de gevolgen van de coronacrisis. In de jaarrekening is in de paragraaf 'Corona' een cijfermatige toelichting gegeven van de financiële impact van corona op de gemeente Zaanstad. Deze informatie is afkomstig uit de derde Coronamonitor.

De financiële impact van Covid-19 is fors, maar deze kosten zijn gecompenseerd vanuit het Rijk

Het college heeft in een specifieke paragraaf een helder overzicht gegeven van de coroneffecten per programma. Hierbij zijn de effecten uitgesplitst naar een aantal groepen (daling van inkomsten, benodigde extra inzet, etc.). Verderop in de paragraaf worden realisatie en dekking nader toegelicht waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende typen compensatie (specifieke uitkeringen, algemene 'lumpsumuitkeringen', etc.).

De totale nadelige financiële impact van Covid-19 voor de gemeente Zaanstad wordt geschat op €35,2 miljoen. Tegenover deze kosten staan (voornamelijk) de ontvangen compensatie vanuit het Rijk van €39,6 miljoen in 2020 (en compensatie vanuit de provincie Noord-Holland en eigen middelen). Een groot deel van deze compensatie bestaat uit de Tozo-regeling (€25,9 miljoen).

Per jaareinde resteert €5,7 miljoen dat beschikbaar blijft in de coronareserve omdat de besteding ervan in 2021 plaatsvindt en om nu nog onzekere gevolgen op te vangen.

In artikel 17 van de Participatiewet is een identificatieplicht opgenomen met een ID-bewijs. Veel gemeenten, waaronder Zaanstad, hebben ervoor gekozen om identificatie via DigiD, BRP en Suwinet toe te staan voor Tozo 1, 2 en 3. In overleg met het Rijk is dit als een formele onrechtmatigheid gedefinieerd en daarom niet van invloed op ons oordeel. Wij lichten dit wel toe in de SiSa-bijlage. Voor Tozo 4 geldt de identificatieplicht conform artikel 17 overigens weer wel.

Er resteren uiteraard onzekerheden en risico's

Met het oog op de toekomst zijn er onzekerheden vanwege verdere impact van de coronacrisis. Het college houdt rekening met lagere compensatie vanuit het Rijk. De meer ontvangen compensatie dan in 2020 aan lasten is verantwoord van ruim €5,0 miljoen, is voorzichtigheidshalve gedoteerd aan de coronareserve om toekomstige niet-gecompenseerde coronalasten te kunnen dekken. Onduidelijk is ook hoe lang de corona-impact zal voortduren. In de coronaparagraaf én in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' worden de gerelateerde risico's uitgelicht.

Complimenten voor de wendbaarheid van de organisatie

Aan het begin van 2020 hadden nog weinigen gehoord van het nieuwe coronavirus Covid-19. In een paar maanden tijd leidde het tot een wereldwijde pandemie. Toch heeft de gemeente Zaanstad 'wendbaarheid' getoond door in korte tijd processen in te richten (bijvoorbeeld de Tozo). Daarnaast heeft het college de financiële impact overzichtelijk in kaart weten te brengen door periodieke rapportages en in de paragraaf 'Corona'. Tot slot zijn vanuit de jaarrekeningcontrole geen onrechtmatigheden geconstateerd in relatie tot de impact van Covid-19.

 Introductie Kernboodschappen Conclusie Impact van Covid-19 Speerpunten Ontwikkelingen 2020 Jaarverslag Jaarrekening Vooruitblik 2021 Samenwerking Bijlagen

De impact van Covid-19 op de jaarrekening van de gemeente Zaanstad

Covid-19 heeft niet geleid tot onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid

In de aanloop van de jaarrekeningcontrole tot en met de jaareindecontrole hebben we in gesprekken met u en uw organisatie gesproken over de gevolgen van Covid-19 op uw jaarrekening(controle). Voor het zomerreces hebben we een 'praatplaat' met de gemeente gedeeld en vlak na de zomer ook een 'actieplan'. Deze waren beide bedoeld om de gemeente Zaanstad handvatten te geven om nader te analyseren op welke domeinen een potentieel (materieel) risico bestond in het kader van getrouwheid en rechtmatigheid. Dit met het doel om acties te onderkennen om eventuele fouten en onzekerheden te voorkomen.

We concluderen dat de gemeente Zaanstad tijdig de juiste acties heeft ingezet om fouten en onzekerheden te voorkomen. We hebben in dat kader dan ook geen onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid geconstateerd boven onze rapporteringstolerantie van €200.000.

Een toelichting op de ingezette acties rondom Covid-19 op de verschillende domeinen

In de voornoemde praatplaat en het actieplan hebben we een aantal domeinen geformuleerd met potentiële impact. Hieronder geven we kort inzicht in de desbetreffende domeinen:

- Prestatielevering bij uitgaande subsidies: Afhankelijk van de omvang van een subsidie wordt veelal een subsidie verleend onder de voorwaarde van een activiteitenplan. Als bepaalde activiteiten stil hebben gestaan (zoals een bibliotheek of een sportvereniging), dan zijn prestaties (deels) niet geleverd. We hebben vastgesteld dat de organisatie dit vraagstuk (juridisch) heeft uitgezocht. Voor 44% (€12,2 miljoen) van de subsidieverleningen boven de €50.000 is vastgesteld dat de prestatie (deels) niet is geleverd. Het college heeft beroep gedaan op de hardheidsclausule volgens artikel 25 uit de Algemene subsidieverordening.
- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo): Aanvragen werden al ingediend voordat het normenkader bekend was. We hebben een procesbespreking gehouden waarin de ambtelijke organisatie van de gemeente Zaanstad ons heeft meegenomen in de stappen die de gemeente heeft gezet om snel maar getrouw en rechtmatig Tozo-uitkeringen te verstrekken.
- Prestatielevering bij zorginstellingen: Bepaalde takken van zorg (zoals hulp bij huishouden en dagopvang), zijn maandenlang dicht geweest. Ook zijn gevallen bekend waarbij zorgleveranciers niet welkom waren vanwege het risico van verspreidingsgevaar. In deze gevallen is zorg (deels) niet geleverd, maar wél doorbetaald. De gemeente Zaanstad heeft de landelijke aanpak gehanteerd waarbij de zorgleveranciers via productieverantwoordingen zekerheid hebben verstrekt over de alternatieve zorglevering. Voor meerkosten en continuïteitsbijdragen zijn afzonderlijke afspraken gemaakt. De meerkosten voor Jeugd zijn in totaal €143.000 en voor Wmo €100.000. De omzetgarantie voor Jeugd is in totaal €259.000 en voor Wmo €11.000. Op pagina 212 van de jaarrekening is een voorcalculatie opgenomen van €568.000; vooralsnog is de realisatie €55.000 lager uitgekomen. Dit verschil kan kleiner worden nadat alle productieverantwoordingen binnen zijn gekomen.
- Prestatielevering bij reguliere inkopen: Bij bepaalde 'typen' inkoop zijn prestaties niet of in mindere mate geleverd ten opzichte van de contractuele afspraken. Voorbeeld zijn beveiliging, catering en schoonmaak. De gemeente Zaanstad heeft dit nader inzichtelijk gemaakt.
- Interne beheersing: In relatie tot het nieuwe (thuis)werken ontstonden er wel praktische problemen, maar niet met significante impact op de jaarrekeningcontrole. Het gebruik van IT-middelen vanuit huis kan risicovol zijn. Bijvoorbeeld omdat het wifi-netwerk van thuiswerkers storingen vertoont en waardoor zij genooddakt zijn om informatie, waaronder ook privacygevoelige informatie, naar hun privéadres te mailen. Dit krijgt de aandacht binnen de gemeente Zaanstad.

 Introductie Kernboodschappen Conclusie Impact van Covid-19 **Speerpunten**

Covid-19 vs uitkeringen

Covid-19 vs Wmo-voorziening

 Ontwikkelingen 2020 Jaarverslag Jaarrekening Vooruitblik 2021 Samenwerking Bijlagen

Speerpunten

Bij de uitvoering van de controle kunt u ons specifieke speerpunten meegeven. Dit hebben we met u besproken in de auditcommissievergadering van 29 oktober 2020.

U hebt ons gevraagd om nader te onderzoeken welke maatregelen de gemeente heeft genomen om tussentijdse wijzigingen die van invloed zijn op het recht van een uitkering of Wmo-voorziening tijdig te ontvangen dan wel uitkeringsfraude c.q. fraude in de aanvraag van Wmo-voorzieningen te voorkomen.

Speerpunt in relatie tot uitkeringen en de impact van Covid-19

U hebt ons gevraagd om nader te onderzoeken welke maatregelen de gemeente heeft ingericht om tussentijdse wijzigingen die van invloed zijn op het recht op een uitkering tijdig te ontvangen dan wel uitkeringsfraude te voorkomen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de situatie van een uitkeringsgerechtigde verandert waardoor de desbetreffende inwoner geen recht meer heeft op diezelfde uitkering?

Heronderzoek vindt plaats op basis van wijzigingen in de basisregistratie en meldingen van het inlichtingenbureau

Heronderzoeken voor uitkeringen worden gedaan op basis van de wijzigingen in de Basisregistratie Personen ('BRP'), meldingen via het inlichtingenbureau en de eigen meldingen (veelal van inkomensconsulenten). Bij uitkeringsgerechtigden waar sprake is van een bijzondere situatie (bijvoorbeeld als er geldstortingen op de bankrekening van de uitkeringsgerechtigde plaatsvinden), wordt er vanuit de gemeente een actief heronderzoek gevoerd op de situatie van de desbetreffende klant.

De gemeente Zaanstad heeft de volgende risico's met betrekking tot de hertoetsingen op uitkeringen geïdentificeerd:

- het risico dat hertoetsingen van uitkeringen niet tijdig plaatsvinden waardoor eventuele wijzigingen niet worden doorgevoerd;
- het risico dat er informatie inzake inkomsten en de woonsituatie onjuist is geregistreerd en dat wijzigingen niet worden gemeld (zoals zwarte inkomsten en het wel/niet alleenstaand wonen).

De belangrijkste interne beheersingsmaatregelen zijn als volgt:

- het monitoren van de tijdigheid van het verwerken van de meldingen door de proceseigenaar uitkeringen;
- integrale controle van de uitkeringsgerechtigden op de naleving binnen twee of drie jaar;
- collegiale toetsing op de signalen die door de inkomensconsulenten worden verwerkt.

Uit gesprekken met de proceseigenaar hebben we begrepen dat de naleving niet wordt gemonitord op basis van algoritmes.

Impact van het coronavirus op de uitkeringen

In het kader van nalevingsonderzoeken worden huisbezoeken gedaan. Vanwege het coronavirus was er gedurende het jaar 2020 beperkte mogelijkheid om deze bezoeken in fysieke vorm te doen. Zaanstad heeft om deze reden de naleving gecontroleerd via de eerder beschreven beheersmaatregelen. Wij hebben vernomen dat deze bezoeken inmiddels wel weer op gang zijn gekomen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten**
 - Covid-19 vs uitkeringen
 - Covid-19 vs Wmo-voorziening**
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Speerpunt in relatie tot Wmo-voorzieningen en de impact van Covid-19

U hebt ons gevraagd om nader te onderzoeken welke maatregelen de gemeente heeft ingericht om tussentijdse wijzigingen die van invloed zijn op het recht op een Wmo-voorziening tijdig te ontvangen dan wel fraude in de aanvraag van Wmo-voorzieningen te voorkomen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de situatie van een inwoner verandert waardoor de desbetreffende inwoner geen recht meer heeft op diezelfde Wmo-voorziening?

Bij Wmo-voorzieningen hebben de wijkteams een belangrijke rol

Herindicaties voor Wmo-voorzieningen worden enerzijds gedaan op basis van de wijzigingen die worden doorgevoerd in de BRP en anderzijds vanuit de signalen die de wijkteams ontvangen.

De gemeente Zaanstad heeft de volgende risico's met betrekking tot de hertoetsingen op Wmo-voorzieningen geïdentificeerd:

- het risico dat hertoetsingen van Wmo-voorzieningen niet tijdig gebeuren waardoor eventuele wijzigingen niet worden doorgevoerd;
- het risico dat er geen meldingen worden gedaan waardoor de Wmo-voorzieningen onterecht doorlopen.

De belangrijkste interne beheersingsmaatregelen zijn als volgt:

- het monitoren van de tijdigheid van het verwerken van de meldingen door de procesbeheerder Wmo.

De afdeling Voorzieningen voert geen interne controles uit op de juiste verwerking van de meldingen uit op Wmo-wijzigingen; dit wordt wel gedaan bij de uitkeringen. Wij vinden deze maatregel ook relevant voor de juiste werking van uw Wmo-proces. Wij hebben begrepen dat deze controlemaatregel inmiddels is opgenomen in de nieuwe procesbeschrijving die is opgesteld voor het project rechtmatigheid.

Impact van het coronavirus op de Wmo-voorzieningen

Het wijkteam heeft een belangrijke rol in de herindicatie van de Wmo-voorzieningen. Wijzigingen in de situatie van een inwoner kunnen worden gesignaleerd door het wijkteam bij een evaluatie. Vanwege het coronavirus was de mogelijkheid gedurende het jaar 2020 beperkt om deze evaluaties in fysieke vorm plaats te laten vinden. Hierdoor kregen wijkteams minder signalen vanuit de inwoners. De gemeente Zaanstad is voornamelijk afhankelijk geweest van de meldingen die vanuit de BRP zijn verkregen. Inmiddels worden de persoonlijke contacten door de wijkteams opnieuw geïnitieerd.

Ontwikkelingen 2020

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen bij de gemeente Zaanstad langs drie verschillende domeinen:

Voor het ruimtelijk domein geldt dat er ondanks Covid-19 toch in 2020 een positief bedrijfsresultaat (grondbedrijf) is behaald van €0,3 miljoen.

Daarnaast zijn er in het sociaal domein belangrijke onzekerheden over de prestatielevering. Daarnaast is er veel aandacht voor het terugdringen van de tekorten.

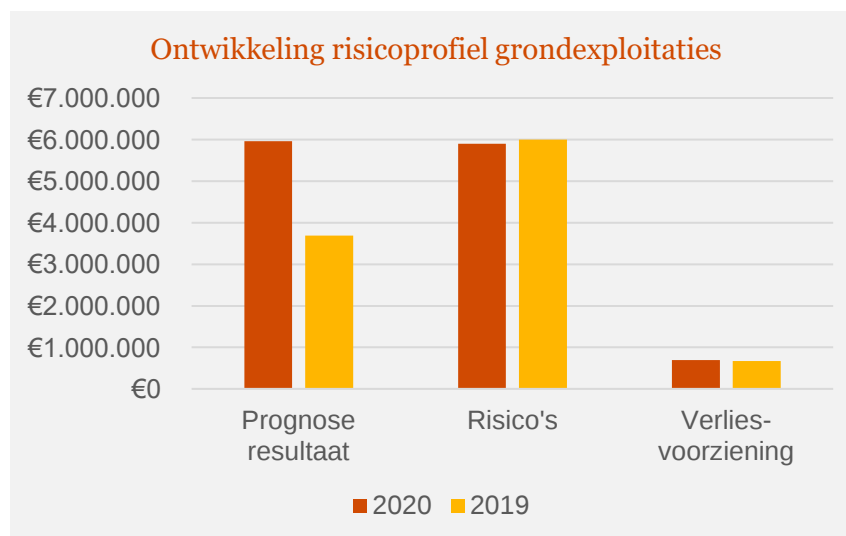
Bij de bedrijfsvoering staan we met name stil bij de status van de interne beheersing.

De markt voor de woningbouw heeft zich positief ontwikkeld

Positieve ontwikkelingen in Oostzijderveld en winstneming Hoogtij

De prognose van de resultaten van de grondexploitaties zijn verbeterd van €3,7 miljoen naar €6,0 miljoen. Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door de grondexploitatie Oostzijderveld. Deze positieve ontwikkeling is gerealiseerd door een afrekenbeding dat is overeengekomen met de bouwontwikkelaar. Hierbij is afgesproken dat de gemeente Zaanstad een deel van de opbrengst krijgt van de grondverkoop indien de grondprijs hoger uitkomt dan de afgesproken vrij-op-naamprijs. Op de grondexploitatie Hoogtij is een winst genomen van €0,4 miljoen die is toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties (ARG). Deze reserve is per jaareinde €0,6 miljoen hoger dan het vastgestelde maximum.

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat. Net zoals vorig jaar worden de grondprijzen voorzichtig ingecalculeerd.

Het risicoprofiel van de grondexploitaties blijft nagenoeg gelijk

In 2020 is een positief bedrijfsresultaat grondbedrijf gehaald van €0,3 miljoen. Dit positieve resultaat wordt met name behaald door tussentijds genomen winst op de grondexploitatie Hoogtij van €0,4 miljoen en een ophoging van de voorziening met €0,1 miljoen. De voorziening voor negatieve grondexploitaties is gestegen naar €0,8 miljoen (2019: €0,7 miljoen) en heeft voornamelijk betrekking op Inverdan.

In 2021 zijn er twee nieuwe grondexploitaties vastgesteld (Centrumgebied Westerkoog en Gasfabriekterrein Krommenie). Beide grondexploitaties zijn meegenomen in de prognose en nog niet in de balansposities. Voor één van de grondexploitaties wordt een verlies verwacht.

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten.

Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven.

Schatting	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	●	●	De gemeente hanteert voor de grondexploitaties een interne rekenrente, zijnde het gewogen gemiddelde van verstrekte en nieuwe leningen. Deze is 1,5% (2019: 1,8%).
Kostenstijging	●	●	Dit is het percentage waarmee wordt verwacht dat de kosten zullen stijgen. De gemeente Zaanstad hanteert een percentage van 2,0% (2019: 2,0%).
Opbrengstenstijging	●	●	Dit is het percentage waarmee wordt verwacht dat de opbrengsten zullen stijgen. De gemeente Zaanstad hanteert een percentage van 2,0% (2019: 2,0%). Dit percentage geldt zowel voor de woningbouw als voor de bedrijfsterreinen.
Verkooprijzen	●	●	Voor de ingerekende grondprijzen hanteert de gemeente Zaanstad grondprijzen binnen de bandbreedte zoals vastgesteld in de nota Grondprijzen. Over het algemeen zien wij dat de werkelijke verkooprijzen hoger zijn dan de geprognosticeerde verkooprijzen (wel binnen de bandbreedtes).
Ramingen	●	●	In de grondexploitaties worden detailberekeningen gemaakt over de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten. Hierin wordt onder andere rekening gehouden met posten 'onvoorzien'. We concluderen dat deze ramingen voorzichtig zijn bepaald.
Overaloordeel	●	●	In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat de parameters 'evenwichtig' zijn bepaald.

● Controleverschil
● Voorzichtig
● Evenwichtig
● Optimistisch
● Controleverschil

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
 - Ruimtelijk domein
 - Sociaal domein
 - Bedrijfsvoering
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Ombuiging tekorten op het sociaal domein gestart

Het sociaal domein kent een stevige opgave. Sinds 2015 is er sprake van een stijging van het aantal inwoners dat gebruikmaakt van maatwerkvoorzieningen (Jeugd en Wmo). Bij de jeugdzorg is in 2020 zowel een stijging van de instroom als een daling van de uitstroom te zien. De zorgzwaarte neemt daarbij toe. De ombuigingen richten zich veelal op de instroom, maar dit is nog niet zichtbaar in het financiële resultaat. Bovendien is door verschillen redenen sprake van een toename van het budget per kind bij de PGB's.

Op alle producten van het programma Onderwijs, Jeugd en Zorg is zichtbaar dat de lasten zijn gestegen ten opzichte van 2019 (in totaal met 8%). Het verschil met de gewijzigde begroting is in 2020 beperkt. Dit zou erop kunnen duiden dat de prognosekracht is versterkt. Uit de aansluiting op de productieverantwoordingen kwam echter ook dit jaar een grotere correctiepost naar voren, ditmaal in het voordeel van de gemeente Zaanstad.

In de jaarrekening is geen overzicht opgenomen van de (realisatie van de) taakstellingen in het sociaal domein. Wel wordt er bij de diverse onderdelen aan gerefereerd. Zo is de taakstelling van €150.000 voor straathoekwerk doorgeschoven in overleg met de raad en is de Wmo-taakstelling van €500.000 door kostenbewustzijn van de sociale wijkteams gerealiseerd.

Ondanks dat het moeilijk is om daadwerkelijk vast te stellen of de ingezette maatregelen effectief zijn, zou een samenvattend overzicht over de taakstellingen en de realisatie daarvan in hoofdlijnen het voor de raad beter te volgen en controleerbaar maken. In de eerste voortgangsrapportage jeugd wordt wel (de ontwikkeling) van de geprognosticeerde lasten in kaart gebracht, maar wordt ook niet specifiek ingegaan op de taakstellingen.

Lasten per product in 'Onderwijs, Jeugd en Zorg'	Begroting origineel (x €1.000)	Begroting gewijzigd (x €1.000)	Rekening 2020 (x €1.000)	Rekening 2019 (x €1.000)	2020–2019 %
A: Kansen voor ieder kind	11.762	12.740	12.016	10.704	12
B: Gezond en veilig opgroeien	267	303	307	226	36
C: Passende ondersteuning	38.600	42.782	43.660	39.741	10
D: Versterken van eigen kracht	26.691	26.902	26.786	26.621	1
E: Specialistische ondersteuning	46.426	49.265	49.058	45.555	8
F: Iedereen heeft een thuis	11.661	13.511	12.706	11.027	15
Totaal	135.406	145.503	144.533	133.875	8

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
 - Ruimtelijk domein
 - Sociaal domein**
 - Bedrijfsvoering
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Corona-impact is in het sociale domein financieel gecompenseerd

Voortgangsrapportage jeugd is voor het eerst uitgebracht

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de rekenkamer in 2020, zijn diverse maatregelen getroffen. In het Zaans Beraad van 7 oktober 2020 is afgesproken dat het college per kwartaal een voortgangsrapportage jeugd opstelt en met de raad bespreekt. In januari 2021 is de eerste rapportage verschenen.

De voortgangsrapportage jeugd geeft aanvullend inzicht in de ontwikkeling van de kosten, het aantal cliënten en de zorgwaarde, de voortgang van het programma Jeugd 2022 (inclusief projecten, risico's en beheersingsmaatregelen)

In het financiële deel in de kwartaalrapportage voor de jeugd wordt de (prognose van de) ontwikkeling van de kosten van de diverse zorgcategorieën toegelicht. Hierbij is niet aangegeven in welke categorie in de begroting/jaarrekening een product valt. Dit maakt het lastig om de aansluiting met de jaarrekening te maken.

Adviezen:

- **Maak de (financiële) realisatie van de taakstellingen in hoofdlijnen inzichtelijk en volgbaar voor de raad.**
- **Maak de aansluiting tussen de P&C-producten en de voortgangsrapportage jeugd helder.**

De impact van corona op het sociaal domein

Het sociaal domein in 2020 stond logischerwijs in het teken van de coronacrisis. De crisis had grote impact op welzijnswerk, jongerenwerk, jeugdpreventie, mantelzorg, vrijwilligersorganisaties, etc. In de eerste plaats was de impact groot omdat de crisis leidde tot een nieuwe, grotere vraag van inwoners om ondersteuning. Eenzaamheid, psychische problematiek en (zorgen over) armoede en leerachterstanden namen toe.

Zoals alle gemeenten heeft de gemeente Zaanstad compensatie vanuit het Rijk ontvangen en zijn ook eigen middelen ingezet om maatregelen tegen bestrijding van de gevolgen van Covid-19 te kunnen nemen. Voor het sociale domein was de (extra) financiële impact in 2020 €29,4 miljoen. Hiervoor is €33,9 miljoen compensatie ontvangen.

Versterking *control* op het sociale domein onderhanden

Primaire registratie van belang voor getrouwheid en rechtmatigheid

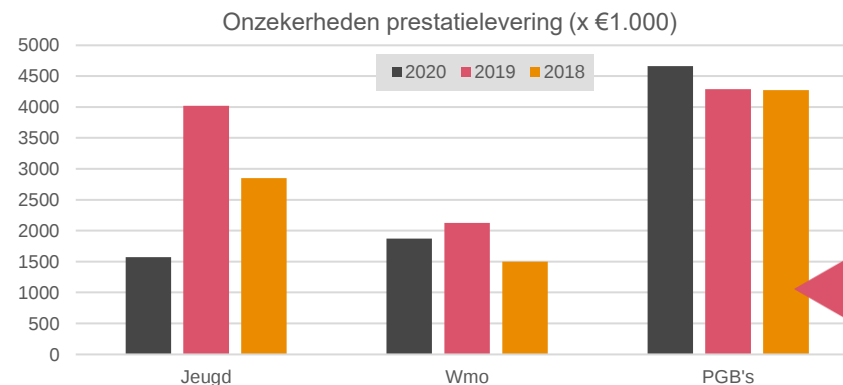
De volledigheid en juistheid van de gegevens in de cliëntenregistratie zijn van belang om te kunnen sturen op het sociaal domein. Ook vormen deze de basis om tot een betrouwbare afrekening te komen met de zorgaanbieders. De gemeente Zaanstad heeft in 2020 controlemaatregelen ingericht om de betrouwbaarheid van deze (gedeeltelijk geautomatiseerde) verwerking vast te stellen maar deze zijn nog niet geheel sluitend. Een betrouwbare cliëntregistratie waarin alle cliënten zijn opgenomen draagt bij aan een volledig inzicht van personen die zorg genieten en de (voortgang) van de lasten die hiermee gemoeid zijn. Dit geldt ook voor de registratie van cliënten die niet door de gemeente zelf zijn geïndiceerd. Zo wordt u als gemeente niet achteraf verrast door niet-voorzienbare zorglasten. Ook vormt deze registratie de basis van de controle op de in rekening gebrachte zorg. Deze verbeteringen zijn onderdeel van het programma Jeugdhulp – de volgende stap, en betreffen focuspunt 1: de stuurinformatie op orde.

Prestatielevering PGB niet vastgesteld

Voor alle cliënten die een PGB ontvangen verstrekt de gemeente beschikkingen aan de cliënt. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgt het administratieproces en legt daarvoor verantwoording af, maar controleert niet of de prestatie voor gedeclareerde zorgkosten is geleverd. Initieel was het plan om op dit aspect voor 2020 aanvullende werkzaamheden te verrichten, maar als gevolg van Covid-19 heeft dat geen doorgang kunnen vinden. We hebben begrepen dat op dit aspect aanvullende werkzaamheden worden verricht in 2021 om onzekerheden te voorkomen. Voor 2020 geldt wederom dat de totale last uit hoofde van PGB's als 'onzeker' wordt aangemerkt.

Ook in 2020 blijken er onzekerheden rondom de prestatielevering zorg in natura

De gemeente Zaanstad steunt in 2020 wederom in belangrijke mate op de productieverantwoordingen voor de prestatielevering van de zorg. Om een tijdige afronding van de jaarrekening te kunnen waarborgen is de gemeente afhankelijk van een tijdige indiening van deze verantwoordingen door de aanbieders (op 1 april 2021). De onzekerheden zijn gedaald van €10,4 miljoen naar €9,1 miljoen. Dit is het gevolg geweest van een hoger aantal productieverantwoordingen met goedkeurende controleverklaring die tijdig zijn ontvangen vergeleken met het voorgaande jaar. Ook was er dit jaar wederom een correctie naar aanleiding van de verantwoordingen van €2,0 miljoen (minder lasten). Wij adviseren daarom om de ingezette ontwikkeling om de *control* te versterken (in onder andere het programma Jeugdhulp – de volgende stap) door te zetten en daarbij ook de prestatielevering te betrekken, met als uiteindelijk doel om niet meer afhankelijk te zijn van de productieverantwoordingen.

Een aantal ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering

Wij hebben geen nieuwe (significante) tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd

Er zijn geen nieuwe (significante) tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd tijdens de jaareindecontrole. We hebben gereflecteerd op de door het college genomen stappen op de eerder gemelde tekortkomingen. In onze rapportage interim-bevindingen hebben wij gerapporteerd dat drie van de zes bevindingen uit 2019 zijn opgevolgd. De resterende drie bevindingen zijn onderhanden.

Wij zijn verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Bij onze controle is in dit opzicht niets naar voren gekomen dat aan u moet worden gemeld.

Correcties uit eigen interne controle

U hebt uit eigen controlewerkzaamheden getrouwheidscorrecties geconstateerd. Deze getrouwheidscorrecties zijn verwerkt in de jaarrekening 2020 en betreffen (boven de rapporteringstolerantie):

- correctie inzake productieverantwoordingen Jeugd, waardoor de lasten €2,0 miljoen lager zijn dan per balansdatum verwacht;
- correctie inzake extra bijdrage voor Werkom in verband met de omzetzijdering ageZ Leerwerkbedrijven, wat leidt tot een extra last van €467.000;
- herrubricering van de kapitaalverstrekkingen Tozo van €3,9 miljoen van de vorderingen naar de vooruitontvangen bedragen;
- correctie inzake de regionale taak voor vrouwenopvang; de rijksmiddelen worden doorgeschoven naar 2021, het batig saldo van €328.000 is gecorrigeerd naar de bestemmingsreserve vrouwenopvang.

In totaal hebben alle correcties geleid tot een resultaatstijging van €1,8 miljoen tussen de eerste conceptversie en de definitieve versie van de jaarrekening.

Wat is het 'drielijnenmodel'?

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het 'drielijnenmodel' (3LM). Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- In de **eerste lijn**: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- In de **tweede lijn**: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar *checks and balances* ingericht zijn om fouten te signaleren.
- In de **derde lijn**: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

		1 ^e lijn Lijnmanagement	2 ^e lijn Ondersteuning	3 ^e lijn Verbijzonderde Interne controle ('VIC')
		Afdelingen	Business control & Financiën	Afdeling Auditing en onderzoek
gemeente		• Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C-producten	• Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de 1^e lijn	• De VIC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel kritische processen • Adviseert over verbetering in de 1^e en 2^e lijn
	PwC	• Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/informatiewaarde P&C-documenten te verhogen	• Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om effectiviteit controlewerkzaamheden te vergroten	• Adviseur/klankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controleaanpak • Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC

Wij rapporteren via het push-leftprincipe

Het push-leftprincipe is erop gericht de interne beheersing in de 1^e en 2^e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1^e en 2^e lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3^e lijn met verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

Jaarverslag

In dit hoofdstuk beschrijven we wat ons is opgevallen in relatie tot de [informatiewaarde van het jaarverslag](#).

Daarnaast beschrijven we onze visie op de [financiële positie](#) van de gemeente Zaanstad.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag**
- Informatiewaarde**
- Financiële positie
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende tot goed

Als accountant geven wij een oordeel over uw jaarrekening. Maar uw jaarstukken bestaan uit meer dan dat. En voor u als raad is het integrale boekwerk van belang. Om die reden hebben wij de informatiewaarde van uw jaarstukken nader beoordeeld. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie delen wij graag onze observaties over de informatiewaarde met u.

De leesbaarheid is goed

De leesbaarheid van de jaarstukken is goed. De teksten zijn ook voor een minder ingewijde lezer voldoende te volgen, er is een leeswijzer, een overzicht 'in een oogopslag' en bestuurlijke en financiële hoofdlijnen. De paragraaf 'Corona' geeft uitgebreid de financiële impact voor de gemeente weer. Bij de programma's is de impact te vinden op de specifieke beleidsterreinen.

De informatiewaarde kan nog beter

Elk programma kent diverse streefwaardes waarbij ook inzichtelijk is wat de realisatie is van die waarden. In de jaarstukken 2020 is meer aandacht geschonken aan het verklaren van de ontwikkeling van diverse indicatoren zoals bij de uitstroom van de bijstand en de tevredenheid van het gebruik van de fiets. Deze stap om meer betekenis te geven aan de 'uitkomst' van de indicatoren en daarmee de realisatie van de doelstellingen, vinden wij een belangrijke positieve stap en wij adviseren om dit verder door te zetten naar andere indicatoren. De jaarstukken kunnen ook 'sterker' worden door minder beschrijvend en ook meer verklarend (met redengevende verklaringen) te schrijven en daarbij een koppeling te maken met de financiële uitkomsten.

Tot slot kan het gebruik van infographics (naast tabellen) de jaarstukken 'aantrekkelijker' maken.

Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar en voldoen aan het BBV

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de informatie verkregen in onze controle onjuistheden hebben geconstateerd die gebruikers van de jaarrekening zouden kunnen beïnvloeden. Dit is niet het geval. Ook hebben wij vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag**
- Informatiewaarde
- Financiële positie**
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

De kengetallen laten een lichte verbetering zien; weerstandsratio gedaald

De financiële positie van uw gemeente zegt iets over de mate waarin uw gemeente in staat is om haar schulden af te lossen, onverwachte tegenvallers op te vangen en noodzakelijke ombuigingen te realiseren.

Er zijn diverse manieren om de financiële positie van een gemeente in kaart te brengen. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' is de financiële positie van uw gemeente in kaart gebracht aan de hand van zes kengetallen. Belangrijk daarbij is dat de kengetallen in samenhang moeten worden gezien en in relatie met de uitdagingen van de gemeente Zaanstad als (snel) groeiende gemeente. Ook moeten de (beheersings)maatregelen bij de financiering en de dekking van de investeringen op basis van de businesscases in acht worden genomen.

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel de gemeente Zaanstad is in de begroting en de bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. De financiële wendbaarheid is beperkt met een hogere schuldquote en weinig ruimte om de belastingen te verhogen. De schuldquote is overigens lager dan vorig jaar en lager dan begroot. Dit komt door de stijging van de gemeentelijke inkomsten.

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. Het weerstandsvermogen is eind 2020 'voldoende' terwijl 'ruim voldoende' gewenst is conform de nota weerstandsvermogen. Dit maakt de weerbaarheid van de gemeente Zaanstad kwetsbaarder. De kengetallen daarentegen zijn licht verbeterd. De solvabiliteit is nog wel lager dan de VNG-'norm' van 20%.

Kengetallen	Gemeente Zaanstad		Landelijk**	
	2020	2019	2020*	2019
Weerbaarheid				
Solvabiliteit	17,7%	16,9%	30%	34%
Grondexploitaties	5,1%	7,9%	9%	12%
Structurele exploitatieruimte	3,0%	3,6%	0,29%	0,01%
Wendbaarheid				
Nettoschuldquote	113%	125%	70%	56%
Nettoschuldquote gecorrigeerd	106%	119%	64%	49%
Belastingcapaciteit	110,4%	113,1%	104%	103%
* op basis van de begroting 2020 ** Bron: https://findo.nl/jive				

Gezien de financiële positie van de gemeente Zaanstad is het raadzaam om bij besluitvorming over significante investeringen of uitgaven en/of financiering de impact op de kengetallen, de risico's voor de gemeentelijke financiën en de maatregelen en dekking van de lasten zorgvuldig mee te wegen.

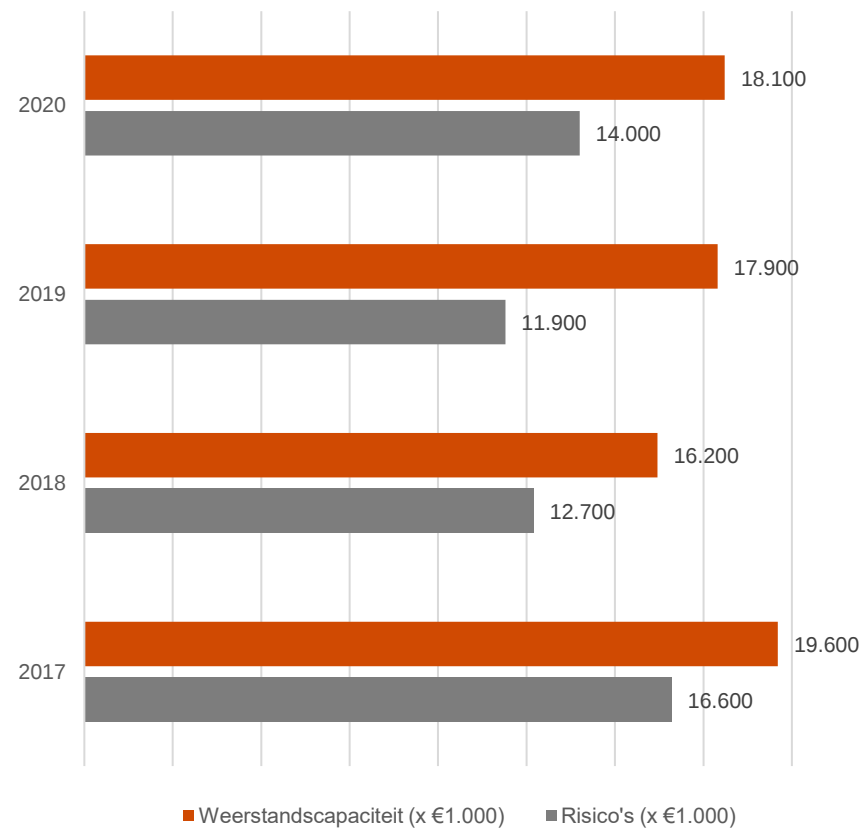
Het weerstandsvermogen is lager dan de gewenste weerstandsratio

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van de gemeente Zaanstad is bepaald dat de bandbreedte van de weerstandsratio (verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit) tussen de 1,4 en 1,8 (ruim voldoende) moet liggen. In 2019 kwam de weerstandsratio uit op 1,5.

De benodigde weerstandscapaciteit is bij de jaarrekening ten opzichte van de begroting met €2,1 miljoen gedaald naar €14,0 miljoen, omdat het coronarisico en de risico's in het sociale domein zijn afgenomen. De benodigde capaciteit is wel hoger dan bij jaareinde 2019 was bepaald.

De algemene reserve is per 31 december 2020 €18,1 miljoen en daarmee €1,4 miljoen te laag om op de gewenste ratio van 1,4 uit te komen. De ratio komt nu uit op 1,3 (voldoende). De reserve algemene grondzaken is daarentegen hoger dan de maximale stand, waardoor €0,6 miljoen kan vrijvallen ten gunste van de algemene reserve (bij de voorjaarsnota).

Bij de voorjaarsnota wordt besloten om de algemene reserve al dan niet aan te vullen.

 Introductie Kernboodschappen Conclusie Impact van Covid-19 Spierpunten Ontwikkelingen 2020 Jaarverslag **Jaarrekening**

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Update IT

Fraude & wet- en regelgeving

 Vooruitblik 2021 Samenwerking Bijlagen

Jaarstukken

Als eerste geven we bij de [verhoogde risico's](#) een samenvatting van de uitkomsten van de verrichte werkzaamheden met betrekking tot de significante risico's.

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole is de naleving van het [budgetrecht](#) van de raad. Daarnaast staan we stil bij de controle op de [aanbestedingen](#).

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke boekhoudkundige [schattingen](#). Wij hebben de belangrijkste boekhoudkundige schattingen beoordeeld en concluderen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen.

We geven een update over de stand van zaken rondom de beheersing van de [IT-omgeving](#).

Ten slotte staan we stil bij [fraude](#) en het niet naleven van wet- en regelgeving. Voor beide geldt dat we geen signalen of aanwijzingen daartoe hebben aangetroffen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Verhoogde risico's
- Rechtmatigheid
- Schattingen
- Update IT
- Fraude & wet- en regelgeving
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Onze verhoogde risico's (1/2)

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de uitkomsten van de verrichte werkzaamheden met betrekking tot de verhoogde risico's. Het eerste risico is een verplicht significant risico uit hoofde van de controlestandaarden. Het tweede en derde risico komt voort uit de complexiteit en schattingsgevoeligheid die met deze posten gemoeid gaan. Beide risico's komen doorgaans terug bij de controle van elke gemeente.

Conclusie

Bij de uitvoering van ondergenoemde werkzaamheden hebben we geen uitzonderingen of aanwijzingen van frauduleuze activiteiten opgemerkt.

Risico	Risiconiveau	Uitkomst controle-werkzaamheden
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management		Het doorbreken van beheersingsmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico. Interne beheersingsmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekeningen slechts beperken, en niet volledig afdekken, wegens de inherente beperkingen van interne beheersingsmaatregelen. We hebben een data-analyse uitgevoerd op (handmatige) boekingen 2020 voor de gemeente Zaanstad. We hebben uit hoofde van deze test geen ongebruikelijke transacties geconstateerd.
Het risico in relatie tot de waardering van de grondexploitaties		Het risico van waardering van de grondexploitaties is doorgaans bij gemeenten een verhoogd risico. Dit komt omdat er veel schattingsposten zijn gemoeid met deze balanspost. Behalve de parameters (kostenstijging, opbrengstenstijging, etc.) is de waardering gebaseerd op een raming van nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten. We hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering en we hebben uit hoofde van deze test geen bijzonderheden geconstateerd.
Het risico van het niet nakomen van aanbestedingsrichtlijnen		De aanbestedingsrichtlijnen zijn complex. In 2020 zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd in de Europese aanbestedingen (2019: €0,8 miljoen). Verwijs naar link voor nadere overwegingen en details.

Introductie

Kernboodschappen

Conclusie

Impact van Covid-19

Speerpunten

Ontwikkelingen 2020

Jaarverslag

Jaarrekening

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Update IT

Fraude & wet- en regelgeving

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

Onze verhoogde risico's (2/2)

Risico	Risiconiveau	Uitkomst controle-werkzaamheden
Aanbestedingen, gunning aan bevriende partijen	 Normaal Significant	De omvang van inkopen is materieel voor de jaarrekening. Gelet op het feit dat de overheidssector als een sector met verhoogd risico is aangemerkt in de NBA-handreiking 1137, corruptie en omkoping, hebben wij een significant risico geïdentificeerd voor het gunningsproces van aanbestedingen. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht: • beoordeling van de opzet en het bestaan van de interne beheersing van Zaanstad met betrekking tot de inkopen en de aanbestedingstrajecten. • controle op naleving van de Aanbestedingswet met behulp van de door de gemeente opgestelde spendanalyse; • specifieke controle ten aanzien van de autorisaties en functiescheidingen rondom geselecteerde deelwaarnemingen. Uit onze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.
Grondverkoop tegen niet-marktconforme prijzen	 Normaal Significant	De omvang van opbrengsten uit grondexploitaties zijn materieel voor de jaarrekening. Ook individuele transacties kunnen materieel zijn voor de jaarrekening. Omdat er geen vaste kaders zijn en grondprijzen zowel in de tijd veranderen als afhankelijk zijn van vele zaken (ligging, bestemming, omvang, enz.) bestaat er de gelegenheid een niet-marktconforme prijs overeen te komen. Wij hebben een deelwaarneming verricht op de verkooptransacties en de marktconformiteit van de verkoopprijzen gecontroleerd. Uit onze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.
Opbrengstverantwoording rondom inkomende subsidies (afgrenzing)	 Normaal Significant	Het frauderisico in deze opbrengststroom is dat over het algemeen geldt dat men uit wil komen op de begroting. Begrotingsoverschrijdingen wil men dan zoveel mogelijk vermijden. Wij hebben werkzaamheden verricht op de afgrenzing van inkomende subsidies waarbij wij de ontvangen subsidies in het boekjaar 2021 hebben gecontroleerd. Uit onze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- ↔ Jaarrekening
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
 - Schattingen
 - Update IT
 - Fraude & wet- en regelgeving
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Geen sprake van onrechtmatigheden in het kader van begrotingsrechtmatigheid

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole is de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma- of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten hebt. Op basis van artikel 2 van uw financiële verordening blijkt dat de begroting wordt vastgesteld op programmaniveau.

Begrotingsoverschrijdingen (op programmaniveau) kunnen dus, in sommige gevallen, als onrechtmatig worden aangemerkt. Onderstaand hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Bij drie programma's is een overschrijding geconstateerd. De hogere lasten worden bij twee van deze programma's volledig gecompenseerd door hogere baten waardoor de begrotingsrechtmatigheid over 2020 is gewaarborgd. Ook bij het programma waar dat niet (volledig) het geval is, is geen sprake van een onrechtmatigheid. De details hiervan blijken uit onderstaande tabel.

Programma	Lasten werkelijk (in € miljoen)	Overschrijdingen t.o.v. begroting (na wijziging in € miljoen)	Telt overschrijding mee voor het oordeel	Toelichting
Werk en Inkomen	116,8	2,1	Nee	Wordt gecompenseerd door hogere baten en past binnen het bestaande beleid.
Maatschappelijke ontwikkeling	48,2	0,8	Nee	Deze overschrijding wordt niet (volledig) gecompenseerd door hogere baten, maar past binnen het bestaande beleid én kon pas inzichtelijk worden gemaakt bij het opstellen van het integraal huisvestingsplan in het najaar van 2020. Bij Onderwijshuisvesting heeft een aanvullende inhaalafschrijving plaatsgevonden doordat er een verkeerde afschrijvings-termijn werd gehanteerd. Naar aanleiding van het in de Narap aangekondigde vervolgonderzoek is een aanvullende inhaalafschrijving verwerkt. Deze inhaalafschrijving is de grootste oorzaak voor de overschrijding.
Buitenruimte, vastgoed en bereikbaarheid	93,5	1,1	Nee	Wordt gecompenseerd door hogere baten en past binnen het bestaande beleid.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- ↔ Jaarrekening
- Verhoogde risico's
- Rechtmatigheid
- Schattingen
- Update IT
- Fraude & wet- en regelgeving
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Geen onrechtmatigheden inzake Europese aanbestedingen

Geen onrechtmatigheden ten aanzien van de Europese aanbestedingen

Zowel voor de uitgevoerde interne controles als voor onze externe controle geldt dat er in 2020 geen onrechtmatigheden zijn geïdentificeerd (2019: €0,8 miljoen). De in 2019 geconstateerde fouten zijn al voor de contractwaarde als fout 'genomen' in 2019, dus leiden niet tot onrechtmatigheden voor 2020. Wel hebben we de volgende twee observaties:

- **Verlengingsovereenkomsten niet altijd tijdig getekend:** Wij hebben voor drie dossiers geconstateerd dat verlengingsovereenkomsten niet tijdig zijn getekend. In deze gevallen geldt dat de datering van de overeenkomst en/of verlenging later ligt dan dat de verlenging aanvangt. Dit heeft niet geleid tot onrechtmatigheden. Desalniettemin adviseren wij dit strakker te organiseren.
- **Aanbeveling om centrale 'archiveringsfunctie' te versterken:** We hebben bij onze controle geconstateerd dat het veel tijd en moeite kost om de relevante contractinformatie boven tafel te krijgen. Dit komt mede doordat de organisatie van de gemeente Zaanstad decentraal is belegd, waardoor de desbetreffende contractinformatie uit verschillende plekken in de organisatie moet komen. We adviseren om de centrale 'archiveringsfunctie' te versterken.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
 - Schattingen
 - Update IT
 - Fraude & wet- en regelgeving
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Schattingen van het college (1/2)

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames die door het college zijn gedaan bij het opstellen van de jaarrekening 2020 beoordeeld en concluderen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Schatting	Waarde in 2020 (2019) in € miljoen	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Commentaar
Waardering materiële vaste activa	€744 (€711)	●	●	Het activabeleid van de gemeente ligt ten grondslag aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn gebruikelijk in de sector.
De waardering van het vastgoed	€236 (€235)	●	●	Vastgoed kan een economische of een maatschappelijke functie hebben en op vastgoed met een maatschappelijke functie (bijvoorbeeld een schoolgebouw) mag niet worden afgewaardeerd. We hebben de waardering van het vastgoed met een economische functie in detail gecontroleerd. In 2020 heeft er een inhaalafschrijving plaatsgevonden op onderwijshuisvesting van €3,2 miljoen. De inhaalafschrijving is het gevolg geweest van een foutief ingevoerde afschrijvingstermijn van de gerelateerde activa (40 jaar in plaats van 20 jaar). Wij hebben de inhaalafschrijving gecontroleerd en hebben de juistheid van de inhaalafschrijving vastgesteld.
De waardering van de grondexploitatie	€5,9 (€3,7)	●	●	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitatie een betrouwbaar beeld geven van de waardering van uw grondexploitatie. De uitgangspunten die in de berekeningen gehanteerd worden zijn voor zover mogelijk onderbouwd met rapportages van externe partijen.
De juistheid en volledigheid van de onderhoudsvoorziening	€2,1 (€2,1)	●	●	Voor het onderhoud van vastgoedobjecten wordt een voorziening voor groot onderhoud aangehouden. Deze voorziening is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. Gedurende 2019 is er €1,5 miljoen gedoteerd en €1,6 miljoen onttrokken aan deze voorziening. Wij hebben de schatting als evenwichtig beoordeeld.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

Introductie

Kernboodschappen

Conclusie

Impact van Covid-19

Speerpunten

Ontwikkelingen 2020

Jaarverslag

↔ Jaarrekening

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Update IT

Fraude & wet- en regelgeving

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

Schattingen van het college (2/2)

Schatting	Waarde in 2020 (2019) in € miljoen	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Commentaar
De waardering van de financiële vaste activa	€39,5 (€37,9)	●	●	Wij hebben de waardering van uw financiële vaste activa in detail gecontroleerd. Ook de deelnemingen hebben we specifiek gecontroleerd. Wij concluderen dat de inschattingen van het college ten aanzien van deze deelnemingen en (gerelateerde) leningen evenwichtig tot stand gekomen zijn.
Waardering debiteuren en overige uitzettingen	€57,5 (€57,8)	●	●	De waardering van de debiteuren en overige vorderingen in de jaarrekening is evenwichtig. Het beleid omtrent het voorzien van (mogelijk) oninbare vorderingen is juist uitgevoerd.
Riolenegalisatievoorziening	€3,9 (€4,1)	●	●	De egalisatievoorziening wordt aangehouden om de tarieven in de komende jaren te egaliseren. Gedurende 2020 heeft een dotatie van €0,2 miljoen plaatsgevonden. Dit is het overschot dat is gerealiseerd op de rioolheffingen.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening**
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
 - Schattingen
 - Update IT**
 - Fraude & wet- en regelgeving
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

Update IT

Een update van de werkzaamheden ten aanzien van de beheersing van de IT-omgeving

Wij zijn op grond van artikel 2:393 lid 4 BW verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

We hebben in onze interim-rapportage gerapporteerd over de verbeteringen in het changemanagementproces voor Jeugd4Gem en WMO4Gem en de aanscherping van de databaserechten. Ook hebben we nog openstaande bevindingen gerapporteerd waaronder de te ruime rechten in RAET van de functioneel beheerders en de aandachtspunten in verband met oudere systemen.

Geen nieuwe bevindingen naar aanleiding van ITGC-testwerkzaamheden rondom RAET en EnterpriseOne

Om zekerheid te verkrijgen over de werking van de IT-afhankelijkheden in de reikwijdte van de jaarrekeningcontrole hebben wij per jaareinde testwerkzaamheden verricht ten aanzien van de relevante algemene IT-beheersingsmaatregelen voor RAET en EnterpriseOne. Concreet hebben we testwerkzaamheden verricht aangaande de logische toegangsbeveiliging en het wijzigingsbeheerproces van deze applicaties. Hierbij hebben we geen nieuwe bevindingen. In vergelijking met onze interim-werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat binnen RAET het aantal gebruikers met beheerrechten is afgenomen. Echter, er zijn nog accounts aanwezig van medewerkers met deze rechten die buiten het functioneel beheerteam zijn belegd.

We adviseren dit verder aan te scherpen. Wij hebben verder op basis van een interview vastgesteld dat de gemeente de wachtwoorden op de database van EnterpriseOne heeft laten aanpassen en dit jaarlijks zal blijven doen. Daarnaast adviseren wij voor gepersonaliseerde accounts geen gebruik te maken van de specifieke wachtwoordinstelling 'password never expires' binnen Windows AD.

Wij hebben op basis van onze werkzaamheden in het kader van de IT-audit vastgesteld dat er geen significante (cybersecurity-)incidenten hebben plaatsgevonden sinds onze interim-werkzaamheden.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- ↔ Jaarrekening

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Update IT

Fraude & wet- en regelgeving

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Verantwoordelijkheden van het college en de raad

De primaire [verantwoordelijkheid](#) voor het voorkomen en opsporen van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving berust bij degenen die belast zijn met governance van de gemeente (de gemeenteraad) en het college.

Als uw accountant is het onze [verantwoordelijkheid](#) om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, rekening houdend met het toepasselijke wettelijke en regelgevende kader. Door de inherente beperkingen van een controle is het risico onvermijdelijk dat sommige materiële onjuistheden in de jaarrekening onopgemerkt blijven. Een beschrijving van onze doelstelling in dit verband vindt u [hier](#).

Geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen

Tijdens de controle van de jaarrekening 2020 zijn geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen.

Geen aanwijzingen of signalen van fraude geïdentificeerd

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact.
- Frauderisico besproken met auditcommissie, college, directie en Control.
- We hebben beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico.
- We hebben beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties.
- Wij hebben ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie gecontroleerd.
- Jaarlijks wordt in het kader van onvoorspelbaarheid een proces of transactie(s) nader geanalyseerd. Dit jaar hebben we de onkostendeclaraties (voornamelijk reiskosten) beoordeeld van collegeleden.
- Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van verhoogde risico's rondom grondverkoop en aanbestedingen.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2020 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Onze bevindingen met betrekking tot onze verhoogde risico's inclusief de frauderisico's vindt u [hier](#).

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021**
 - Rechtmatigheidsverantw.
 - Omgevingswet
 - Samenwerking
 - Bijlagen

Vooruitblik 2021

In dit hoofdstuk beschrijven we wat ons is opgevallen in relatie tot de [rechtmatigheidsverantwoording](#). Daarbij concluderen we dat de rechtmatigheidsverantwoording hogere prioriteit verdient binnen de gemeente Zaanstad.

De invoering van de [Omgevingswet](#) is in 2020 met een jaar vertraagd naar inwerkingtreding op 1 januari 2022, met een overgangstermijn tot 2029. Door die combinatie van het uitstel van de invoerdatum en de coronamaatregelen, is in 2020 ook minder gedaan dan gepland en verschuiven de werkzaamheden deels.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Rechtmatigheidsverantw.
- Omgevingswet
- Samenwerking
- Bijlagen

Er wordt hard gewerkt aan de rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording heeft veel aandacht

Hoewel de wettelijke kaders nog niet definitief zijn, moet het college over 2021 een rechtmatigheidsverantwoording afgeven, als onderdeel van de jaarstukken. In onze eerdere rapportage hebben wij u geadviseerd hier alvast op voor te sorteren, omdat dit aandacht en eventuele wijzigingen vereist van uw organisatie.

De wisselwerking tussen de drie lijnen moet worden geoptimaliseerd en rapportagemomenten moeten op gang komen

Elke gemeente zal stappen moeten zetten om tot de rechtmatigheidsverantwoording te komen. Echter, de diepgang en de aard van de nog te zetten stappen hangen sterk af van de huidige en gewenste inrichting van de (centrale) controlefunctie. De [rollen en verantwoordelijkheden](#) van een ieder zetten we apart uiteen.

Bij de gemeente Zaanstad is sprake van een team Audit gepositioneerd bij de sector Control en Strategie, die de derde lijn vormt in het '[drielijnenmodel](#)'. Daar vindt de bewaking en monitoring van de kwaliteitstoetsing plaats door de functionaris procesmanagement en voeren de auditors verbijzonderde interne controles uit. Voor de financiële rechtmatigheid wordt gekeken naar 33 processen met een materiële geldstroom. Echter, daar wordt niet gecontroleerd op financiële rechtmatigheid voor alle stromen en posten die relevant zijn volgens het normenkader dat jaarlijks door de auditcommissie en de raad van de gemeente Zaanstad wordt vastgesteld.

De gemeente Zaanstad heeft niet de wens of ambitie om alle aspecten van financiële rechtmatigheid zelfstandig onder te brengen bij team Audit. De gemeente heeft in het plan van aanpak van de rechtmatigheidsverantwoording een link gelegd tussen de geldstromen en de processen. Op basis van deze analyse zijn de 33 processen gekozen die in de reikwijdte vallen. De eerste lijn is verantwoordelijk voor de uitvoeren van de beheersingsmaatregelen, die vervolgens worden getoetst met een kwaliteitstoets. Daarna is team Audit in de derde lijn aan zet om ervoor te zorgen dat het college een goed gesprek met de raad aan kan gaan op basis van de rechtmatigheidsverantwoording.

De afgelopen maanden zijn de interne kwaliteitscontroles en de rapporteringslijnen uitgewerkt en bestaat het voornemen om elk kwartaal te rapporteren aan de directie. De vorm van de rapportage aan de raad en het college wordt door de organisatie nog uitgewerkt. Met de diverse procesverantwoordelijken zijn werk- en procesafspraken gemaakt voor wat betreft communicatie en rapportage zodat centraal inzicht in onrechtmatigheden ontstaat.

In mei 2021 zal de eerste rapportage worden uitgebracht. Vanuit het principe van een lerende organisatie zal periodiek zowel het proces als de inhoud worden geëvalueerd om zo gedurende 2021 tot een voldragen communicatie, verbeterde processen en rapportage te komen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Rechtmatigheidsverantw.
- Omgevingswet
- Samenwerking
- Bijlagen

De rollen en verantwoordelijkheden rondom de rechtmatigheidsverantwoording

Het rechtmatigheidsoordeel bij uw jaarrekening is tot en met het lopende boekjaar (2020) een taak van de accountant. De wetgever heeft de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2021 een expliciete verantwoordelijkheid gemaakt van het college om het gesprek over de financiële rechtmatigheid tussen het college en de raad te ondersteunen.

De rollen en verantwoordelijkheden van de raad nader uitgelicht

De gemeenteraad bepaalt de verantwoordingsgrens, die mag liggen tussen 0% en 3% van de lasten van de gemeente. Met dit percentage heeft de raad bepaald met welke diepgang het gesprek met het college over de financiële rechtmatigheid wordt gevoerd. Daarnaast raden wij raadsleden aan om het college richtlijnen mee te geven over de verwachte inhoud op het gebied van rechtmatigheid in de bedrijfsvoeringsparagraaf, waaronder een rapporteringsgrens van de onderliggende bevindingen. De gemeenteraad zal ook het gesprek met het college voeren over de bevindingen, de oorzaken daarvan of redenen daarachter en waar nodig de verbetermaatregelen die het college van plan is te nemen.

De rollen en verantwoordelijkheden van het college nader uitgelicht

Het college was altijd al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. In de nieuwe situatie neemt het college echter de expliciete verantwoordelijkheid en legt hierover verantwoording af aan de gemeenteraad in de jaarrekening. De veelgehoorde term 'het moest van de accountant' zal hiermee hopelijk tot het verleden behoren. Het uitgangspunt wordt transparantie aan de raad.

De rollen en verantwoordelijkheden van de organisatie nader uitgelicht

Het ambtelijk apparaat voert de processen binnen de gemeente zodanig uit dat sprake is van getrouwe en rechtmatige transacties. Binnen de organisatie wordt getoetst of de processen (in de eerste lijn) in dit kader functioneren. Bij de gemeente Zaanstad bestaat de tweede lijn uit Business control & Financiën en bestaat de derde lijn met name uit de afdeling Auditing en onderzoek. Rapportages over de bevindingen van uw interne controlewerkzaamheden in alle drie de lijnen zijn de basis voor het college om de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen afleggen.

Een kans om de controlerende rol van de raad te verdiepen

De afgelopen jaren was bij alle gemeenten het gesprek tussen de raad en het college over rechtmatigheid zowel vanuit de kaderstellende als de controlerende rol beperkt. Alleen bij grotere bevindingen kwam het aan de orde. Door de verantwoordelijkheid weer expliciet bij het college te leggen, wordt het belang van rechtmatig handelen bij het college versterkt. De implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording is een kans voor de raad om het gesprek met het college te verdiepen. Zowel 'kaderstellend' over de ambitie (welke kwaliteitsaspecten, welk normenkader), de nauwkeurigheid (verantwoordingsgrens) en de gewenste informatiewaarde (onderwerpen in de bedrijfsvoeringsparagraaf) als 'controlerend' over de bevindingen, mogelijke afwegingen van het college bij bewust gekozen afwijkingen en benodigde verbeteringen in de beheersing.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Rechtmatigheidsverantw.
- Omgevingswet
- Samenwerking
- Bijlagen

De invoering van de Omgevingswet heeft enige vertraging opgelopen

Ontwikkelingen rondom de Omgevingswet

Inmiddels is een besluit genomen dat per 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking treedt. Voor die tijd is het van belang dat alle processen binnen de gemeente in lijn gebracht worden om de livegang per 1 januari 2022 mogelijk te maken.

Recent wordt er steeds meer aandacht voor gevraagd dat de nieuwe Omgevingswet succes kan hebben als alle elementen, op zowel ICT- als financieel gebied, juist werken. Er moet voldoende tijd worden vrijgemaakt om dit te testen. Of er gehoor gegeven wordt aan de oproepen is nog niet duidelijk.

Het uitstel van de Omgevingswet naar 1 januari 2022 heeft directe gevolgen gehad voor de voortgang op de aansluiting van de landelijke voorziening (DSO). Via het DSO kunnen initiatiefnemers en betrokkenen straks o.a. een vergunning aanvragen. Deze landelijke voorziening was en is nog steeds niet volledig gerealiseerd en daardoor was aansluiting in 2020 voor de gemeente Zaanstad niet volledig mogelijk. Wel heeft de gemeente Zaanstad de benodigde systemen verworven om hierop aan te sluiten.

Gemeente Zaanstad heeft enige vertraging opgelopen

De invoering van de Omgevingswet is in 2020 met een jaar vertraagd naar inwerkingtreding op 1 januari 2022, met een overgangstermijn tot 2029.

Begin 2020 is de tweede fase via het raadsbesluit afgesloten en is gestart met de derde fase van de Omgevingsvisie. De tweede fase van de Omgevingsvisie bestond uit de vaststelling van de ruimtelijke kernkwaliteiten, de afwegingsprincipes en de sturingsfilosofie.

De derde fase is gericht op de visievorming vanuit de zes strategische opgaven en de verschillende Zaanse deelgebieden. Het proces is ondanks corona in aangepaste vorm doorgezet maar loopt wel vertraging op. De raad is over de voortgang geïnformeerd.

In 2020 is er bijvoorbeeld gewerkt aan het Zaans Omgevingsplan, inclusief de verdere uitwerking van de opgaven uit de Omgevingsvisie. Ook is voor de nieuwe elementen zoals milieu, gezondheid en de APV-regels, de (interne en externe) samenwerking geïntensiveerd en verder uitgewerkt. Besluitvorming over het Zaans Omgevingsplan zal in 2021 gebeuren bij het college en de raad.

Ook is een structureel ketenoverleg ingesteld om de vorderingen bij alle partijen af te stemmen. Voor gebiedsontwikkeling vindt structureel overleg plaats voor o.a. het Noordzeekanaalgebied. In de metropoolregio Amsterdam is in samenwerking met het rijk het afgelopen jaar vooral gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie voor de regio.

Onze samenwerking tijdens de controle

We hebben een constructieve samenwerking ervaren tijdens het controleproces

We hebben tijdens de controle een constructieve samenwerking met uw organisatie ervaren. Ondanks de nieuwe werkomstandigheden als gevolg van de Covid-19-pandemie waren de communicatielijnen redelijk kort en konden we onze vragen snel afhandelen. We hebben een open en fijne cultuur ervaren. Aangezien we voortdurend streven naar een verbetering van het controleproces en onze dienstverlening, evalueren we graag op korte termijn.

De oplevering van de gemeente Zaanstad is redelijk en kan beter

De controle van de jaarrekening van de gemeente Zaanstad vereist voldoende tijd en aandacht van de teamleden van het juiste niveau voor inhoudelijke werkzaamheden, beoordeling en begeleiding.

In overeenstemming met de maatregelen die zijn beschreven in het rapport 'In het publiek belang' geven wij hiernaast een overzicht van de uren die we hebben besteed aan de controle van het lopende jaar van de gemeente Zaanstad. De cijfers hiernaast zijn op basis van beste schatting per eind april.

Wij maken gebruik van een webportal (Connect) voor het uitwisselen van documenten. Voor de controle over 2020 is 95% van de opgevraagde documenten tijdig geleverd. Dat is een voldoende score.

De oplevering was in dit tweede coronajaar minder 'in een keer goed' en bij sommige onderdelen (zoals aanbestedingen, SiSa) waren diverse vragenronden nodig. Dit komt mede door de decentrale inrichting (in de eerste lijn) en is de reden waarom we meer centrale regie voor het jaarrekeningproces adviseren.

	Totaal geplande uren	%	Totaal verwachte uren (est)	%
Partner	100	5	113	5
(Senior) manager	446	20	562	19
Overige medewerkers	1.256	75	1.334	76
Totaal	1.802*	100	2.009*	100

* Inclusief de uren besteed door de afdelingen waaraan we werkzaamheden uitbesteden zoals het 'Delivery Center', het 'Competence Center' en 'Audit Support' (ongeveer 200 uur) en inclusief reikwijdte-uitbreidingen waaronder SiSa-regelingen

Geen bevindingen te melden rondom onafhankelijkheid

Wij hebben onze naleving van externe normen en ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid met betrekking tot onze dienstverlening in 2020 bewaakt en bevestigen dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen**

- SiSa
- Wet normering topinkomens
- Materialiteit
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden

Bijlagen

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de [SiSa-bijlage](#). Hiertoe hebben we geen bevindingen te rapporteren.

Daarna staan we stil bij onze controle van de [WNT-verantwoording](#) en de ontwikkelingen op dat gebied.

Vervolgens staan we stil bij de [materialiteit](#) die we hebben gehanteerd bij de controle van de jaarrekening van de gemeente en de daaraan gerelateerde reikwijdte van de controle.

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in de tabel onder [communicatie](#).

Tot slot staan we stil bij de [verantwoordelijkheden](#) met betrekking tot de jaarrekening voor het college, de gemeenteraad en ons als externe accountant.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2020. In 2020 zijn er veel SiSa-regelingen bijgekomen. Van de huidige achttien regelingen zijn er negen nieuw ten opzichte van vorig jaar.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de volgende tabel hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

De werkzaamheden rondom de Tozo-regeling uitgelicht

In de nota verwachtingen accountantscontrole staat beschreven dat van de externe accountant wordt verwacht dat de opzet wordt geëvalueerd, het bestaan wordt vastgesteld én de werking wordt gecontroleerd in relatie tot de beheersing rondom het opvolging geven aan de IB-signalen (mede in relatie tot het gemeentelijke M&O-beleid). Deze werkzaamheden hebben we uitgevoerd en hierover hebben we geen bijzonderheden vastgesteld. Er is voor de Tozo wel sprake van een formele onrechtmatigheid (telt niet mee in het oordeel) door het gebruik van DigiD in combinatie met BRP en Suwinet (zoals bij veel gemeenten). Vanaf Tozo 4 moet de identificatie weer plaatsvinden met een formeel ID-bewijs.

Nr	Regeling	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
1	JenV A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
2	JenV A6	Specifieke uitkering preventieve aanpak tegen ondermijning (onderdeel BOTOC)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
3	FIN B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
4	BZK C1	Regeling specifieke uitkering reductie energiegebruik	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Introductie

Kernboodschappen

Conclusie

Impact van Covid-19

Speerpunten

Ontwikkelingen 2020

Jaarverslag

Jaarrekening

Vooruitblik 2021

Samenwerking

Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Nr	Regeling	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
5	BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
6	BZK C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
7	OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019–2022 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
8	OCW D10	Volwasseneneducatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
9	IenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
10	IenW E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
11	EZK F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
12	SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
13	SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
14	SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020	Fout (formele fout)	€26.381.434	Zie link .
15	VWS H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
16	VWS H7	Specifieke uitkering Geweld hoort nergens thuis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
17	VWS H7B	Specifieke uitkering Geweld hoort nergens thuis (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
18	VWS H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Formele onrechtmatigheid in relatie tot de identificatieplicht rondom de Tozo (G4)

In artikel 17 van de Participatiewet is een identificatieplicht opgenomen met een ID-bewijs. Veel gemeenten, waaronder de gemeente Zaanstad, hebben ervoor gekozen om identificatie via DigiD, BRP en Suwinet toe te staan voor Tozo 1, 2 en 3. In overleg met het Rijk is dit als een formele onrechtmatigheid gedefinieerd en daarom niet van invloed op ons oordeel. Deze formele onrechtmatigheid is gelijk aan de totale omvang van de verstrekkingen (levensonderhoud en kapitaalverstrekking) van €26.381.434.

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Geen controlebevindingen in de WNT-verantwoording 2020

Als onderdeel van onze controle hebben wij de nalevering van de Wet normering topinkomens ('WNT') gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>.

Bijlage Wet normering topinkomens (WNT)

	U hebt twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2020.
	De huidige twee topfunctionarissen zijn beide in loondienst.
	U hebt in 2020 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd.

WNT wijzigt in 2021 nauwelijks

In 2021 verandert er voor de WNT nagenoeg niets ten opzichte van 2020. Wel zijn de bedragen geïndexeerd op basis van de loonontwikkeling in de sector overheid. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €201.000 in 2020 naar €209.000 in 2021.

In de verantwoording van 'Overige functionarissen (op functie) vervalt met ingang van 2021 de verplichte vermelding van de omvang van het dienstverband (van 'datum' tot 'datum').

De controleverklaring bevat een paragraaf inzake overige aangelegenheden over de anticumulatiebepaling WNT

Sinds 2018 gelden specifieke WNT-regels voor de samenloop van uitvoerende topfuncties bij verschillende WNT-instellingen ('anticumulatieregeling').

Deze regeling bepaalt dat het totaal van de bezoldigingen van meerdere uitvoerende topfuncties bij meerdere WNT-rechtspersonen of WNT-instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde algemene wettelijke bezoldigingsmaximum (2020: €201.000). In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepalingen. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Zaanstad in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

De materialiteit gedurende de controle is toegenomen

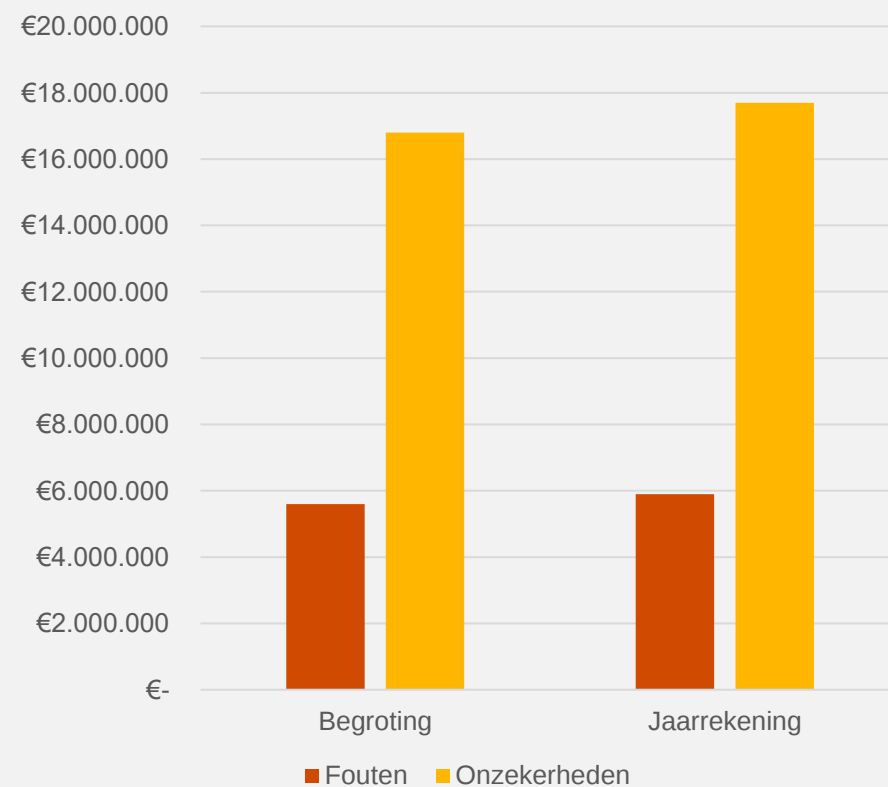
De gehanteerde materialiteit is €5,9 miljoen

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening' in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het BADO zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De grondslag voor het bepalen van deze toleranties wordt gevormd door de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves. Materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

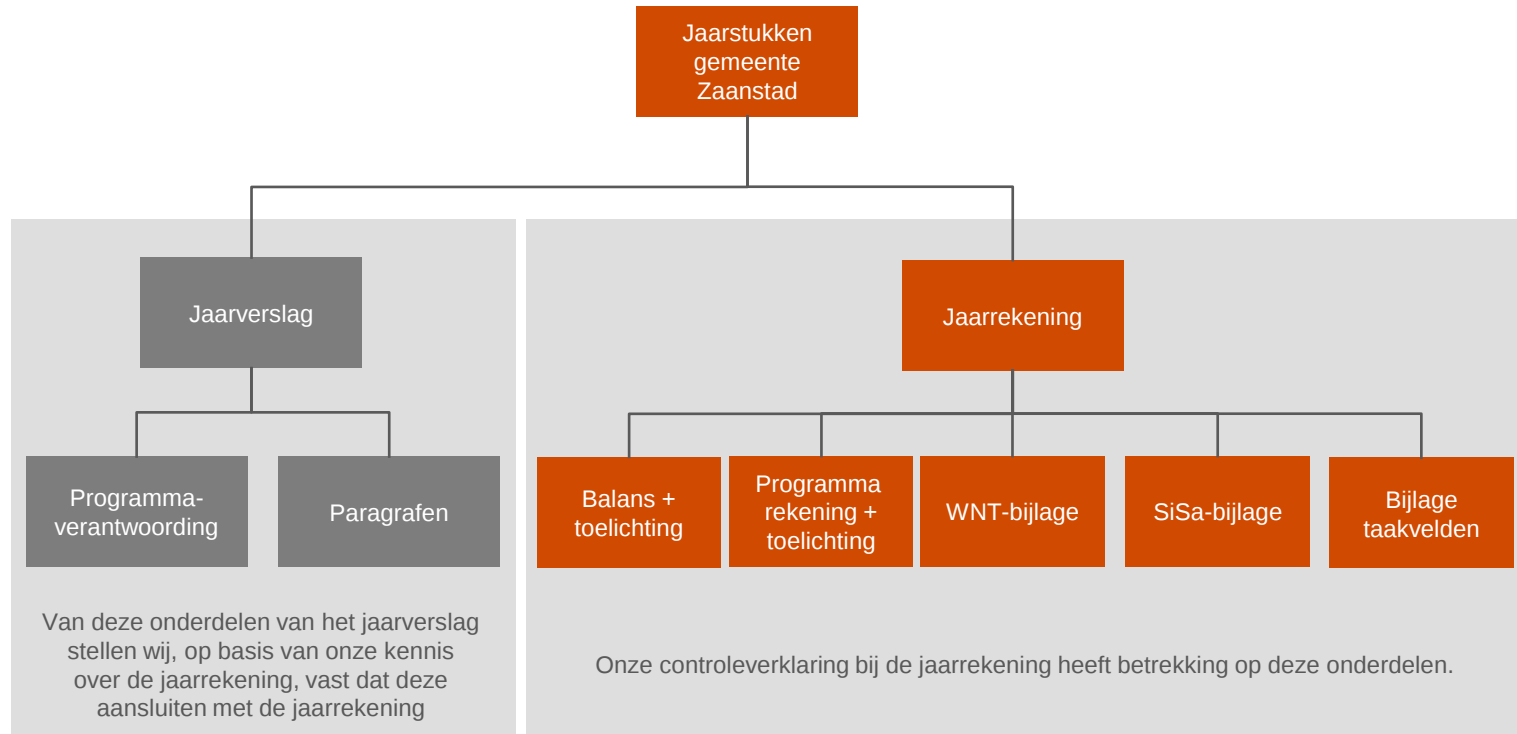
In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €5,6 miljoen. Materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, hoger zijn dan in de programmabegroting op basis waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een verhoging plaatsgevonden naar €5,9 miljoen.

Ontwikkeling van de materialiteit

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle. Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen.

Update over onze communicatie met u

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie op grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleving van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●		●

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college is verantwoordelijk voor:

- het opstellen en getrouw weergeven van de financiële positie in de jaarrekening in overeenstemming met het BBV;
- rechtmatige totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties; en voor
- interne beheersingsmaatregelen die het college noodzakelijk acht om een jaarrekening te kunnen opstellen en rechtmatige totstandkoming van transacties mogelijk te maken, zonder afwijkingen van materieel belang door fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

De raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van de financiële verslaggeving door de gemeente.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het plannen en uitvoeren van een controleopdracht op een manier die ons in staat stelt om voldoende en passende controle-informatie te krijgen voor de onderbouwing van ons oordeel.

Onze doelstellingen zijn het krijgen van redelijke zekerheid of de jaarrekening als geheel geen onjuistheden van materieel belang bevat of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, en het afgeven van een controleverklaring waarin onze verklaring is opgenomen.

Voor een gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden verwijzen wij u naar de bijlage bij onze controleverklaring.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Conclusie
- Impact van Covid-19
- Speerpunten
- Ontwikkelingen 2020
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Vooruitblik 2021
- Samenwerking
- Bijlagen
 - SiSa
 - Wet normering topinkomens
 - Materialiteit
 - Communicatie
 - Verantwoordelijkheden

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (1/2)

De verantwoordelijkheden het college

Deze bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, en gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdings-programma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de gemeente worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de wet- en regelgeving waarin de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het management wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de gemeenteraad)

Deze bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste *tone at the top*;

- het waarborgen dat het seniormanagement en de raad van bestuur passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van investeerders, medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de gemeenteraad wordt gebracht.
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen en tussen ondernemingen binnen de groep.

De verantwoordelijkheid van de accountant

Deze bestaat uit:

- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten;
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de gemeente, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd;
- het evalueren van het proces dat het management hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het evalueren van iedere fraude door het seniormanagement en het effect op de beheersingsomgeving;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (2/2)

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving als volgt:

- het vaststellen en beoordelen van het risico van materiële onjuistheden in de jaarrekening als gevolg van fraude en als gevolg van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de beoordeelde risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude, door een gepaste controleaanpak te ontwerpen en te implementeren;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de naleving van de bepalingen van die wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt erkend dat ze directe gevolgen hebben voor de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening; en
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

